

1 of 3 DOCUMENTS

29 december 2016 donderdag
Editie Zuidoost-Drenthe

Stadgers waren opmerkelijk gezond in de 18de eeuw

BYLINE: Door Helma Erkelens

SECTION: Advertenties; Blz. 22

LENGTH: 519 woorden

Noord-Nederland wil een Blue Zone worden, een regio waarin mensen langer, gezonder en gelukkiger leven. „Niks nieuws onder de zon”, zegt historica Rina **Knoeff**. „Driehonderd jaar geleden stond de stad Groningen al bekend om het gezondere leefklimaat.”

Zeur niet zo over het Groningse weer, de harde wind en de regen.

We hebben hier juist een oergezond klimaat. Daarom zijn Groningers gezonder en leven ze langer. Dat stelde hoogleraar Wouter van Doeveren (1730-1783) in zijn afscheidsrede van de Groningse universiteit. „Hij had een punt”, zegt Rina **Knoeff**, die aan de Letterenfaculteit onderzoek doet naar de geschiedenis van de geneeskunde. „Stadgers (inwoners van de Stad Groningen-red.) werden gemiddeld écht ouder dan de inwoners van bijvoorbeeld Leiden of Amsterdam.” De eerste officieel geregistreerde oudste mens werd eind 18de eeuw geboren en was een Groninger. „Hij woonde in een gasthuis in de stad en daar klaagde hij steeds over het eten, het was een beetje een rebelse man. Hij werd 110 jaar en 10 maanden. Hij was niet de enige Groninger die over de 100 werd.”

Vergeleken met andere delen van het land werden inwoners van Groningen ouder.

Kwalijke dampen Van Doeveren en medici uit zijn tijd weten het ontstaan van ziektes aan 'slechte deeltjes'. „In de relatief brede straten van Groningen had de wind vrij spel, en konden deze deeltjes weggeblazen worden, zo was de redenering. En omdat de stad hoger ligt dan de omgeving, spoelde de regen die deeltjes weg en was er ook minder sprake van 'kwalijke dampen'”, aldus **Knoeff**.

Net als alle andere steden had het Groningen van de 18de eeuw nog geen riolering of waterleiding. Afval en uitwerpselen gooide men in de diepen. Toch dronk men in veel steden uit de gracht. In Groningen gebeurde dat minder. Ook dat kan een verklaring zijn voor de gezondere Groningers. „De bevolking moest regenwater drinken van de Groningse hoogleraren.”

Waan van de dag **Knoeff** onderzoekt welke mechanismes voor gezonder oud worden men zag in de 18de eeuw, en welke gezondheidsadviezen daar uit voortvloeiden. „Vandaag de dag stellen wetenschappers dat iemand wel aanleg kan

Stadjers waren opmerkelijk gezond in de 18de eeuw Dagblad van het Noorden 29 december 2016 donderdag

hebben voor een ziekte maar dat omgevingsfactoren vaak bepalen of iemand daadwerkelijk ziek wordt.

Die omgevingsfactoren blijken heel oud te zijn. Het gaat om de zogeheten non naturalia uit de Griekse Oudheid: lucht en water en de plaats waar je woont, eten en drinken, beweging en rust, slapen en waken, emotionele balans en een gezonde toiletgang. Die kennis is in de 19de en 20ste eeuw op de achtergrond geraakt.

Maar juist die aspecten zijn nu belangrijk in de discussie over hoe we gezonder oud kunnen worden."

Zo houdt de geschiedenis ons een spiegel voor, stelt **Knoeff**. „Ik vind het belangrijk dat mensen actief nadenken over wat het betekent om gezond te blijven en wat daarvoor nodig is. Vandaag is dit gezond, morgen weer iets anders. De waan van de dag regeert. Dat laat de geschiedenis je beseffen."

Van 21 tot 23 juni organiseert de Faculteit der Letteren van de RUG het congres Histories of Healthy Ageing.

In het Universiteitsmuseum loopt de tentoonstelling Gelukkig Gezond!

LOAD-DATE: 28 December 2016

LANGUAGE: DUTCH; NEDERLANDS

GRAPHIC: Boven: Wind en regen hadden vrij spel in het Groningen van de 18de eeuw. Rechts: Wouter van Doeveren. Beeldmateriaal: Groninger Archief

Boven: Wind en regen hadden vrij spel in het Groningen van de 18de eeuw. Rechts: Wouter van Doeveren. Beeldmateriaal: Groninger Archief

PUBLICATION-TYPE: Krant

JOURNAL-CODE: DVHN